

KALENDORIUS
Gruodžio 5 d.: Sabas, Dalija, Gražutė, Geisvilė.
Gruodžio 6 d.: Sv. Mikalojus vyskupas (IV amž.); Dausa, Tolutis, Vėtra. 1864 m. mirė Lietuvos istorikas Simanas Daukantas.

(800) 438-6129

VISOMIS JĖGOMIS ŠALINTI IŠ PILIEČIŲ GALVŲ SAVINIEKĄ!

EDMUNDAS SIMANAITIS

Jau nužė rinkimų vėjai. Audrų nebūta. Tai rodo veikiau mūsų visuomenės paspartintą (europietiško modelio) pilietinį brendimą, negu nusivylimą nu-einančia valdžia, galbūt, net apskritai valdžia.

Santūrusis Vyriausiosios rinkimų komisijos pirmininkas Z. Vagauskas neužfiksavo neramumų ar grubių rinkimų tvarkos pažeidimų.

Šie rinkimai įdomūs plačia vertinimų vėduokle. Kai kuriuos naudinga panagrinėti.

Pirmasis rinkimų ratas aiškiai parodė, kad LDDP populiarumas smuko neregėtai žemai ir tesudaro tik trečdalį (9,52 proc.) konservatorių lygmenis. Akiplėšiai įžūli valstybės turto privatizavimo skuba, totalinis bankų išvogimas, išsiterojęs valdininkų korupcijos vėžys, vis didėjantis didelis gyventojų dalies skurdas, dar skandalingai gėdinga „nenuvertinamo“ premjero atstatydinimo istorija niekiai negalėjo padėti valdančiajai partijai išlaikyti jai anaipol ne iškovotas, o 1992 m. dešiniųjų užleistas (apmaudu, kad savanoriškai!) pozicijas.

Jau praprato ir akis kasdien matyti, ir ausis kasdien girdėti istorijas apie muntininkų „pel-nus“, policininkų plėšikavimus, teisėjų ir prokurorų kybius. Tik ar galima su tuo taikstytis ir dar blogiau – laikyti naują valdžios ir piliečių bendravimo forma? Rinkėjai ryžtingai pasakė „Gana!“

Konservatorių surinkti bemaž 30 proc. balsų veikiau kalba ne tiek apie šios partijos nuoseklų rengimą rinkimams, kiek apie užgriuvusią milžinišką atsakomų pateiktinų rinkėjų pasitikėjimą. Paskelbus „švarių rankų“ programą ir perimant nuveikimo nuo scenos valdžios palikimą (tai neišvengiamai), niekaip negalima pamiršti, kad į visus išrinktosios naujos valdžios žingsnius ir darbus bus žiūrima per padidinamąjį stiklą. Bus be jokio galios išvėsinami visi pramoginiai ir paklydimai. Tačiau ne tai svarbu, kad jų pasitaikys, o kokia bus ne-gėrovų valstybės kryptis ir sparta.

Gyventojai ypač jautrūs socialinėm permainingom. Ką sakyti dar vis gausėjantiems socialiai remtinų piliečių šeimai, jei daugelis dirbančių gyventojų sunkiai dursto galus?

Krikščionių demokratų parti-ją, surinkusi 11 procentų rin-kėjų balsų, ši kartą nesugebėjo išnaudoti savo galimybių. Tai ne tik jos išlaidų (ar ne per il-

gai?) potencijų rezervas, bet ir tam tikras visuomenės demo-kratizacijos stabdis.

Socialdemokratai ir centristai sustiprino pozicijas. Deja, jų vaidmuo ribotas. Duokdie, kad jie sudarytų konstruktyvios opo-zicijos branduolį, o nebūtų reformų stabdis. Tai ypač aktualu, žinant tam tikrą genetinę bendrystę su LDDP.

Vadų įvertinimas iškalbus, kaip niekad iki šiol. Konservato-rių vadai prof. V. Landsbergis ir G. Vagnorius, vieninteliai iš visų kandidatų laimėjo ryškia persvara jau pirmame rinkimų rate. Tai liudija šių politikų ne tik asmeninių savybių ir veiklos rezultatų pripažinimą, bet ir rinkėjų pilietinės sąmonės ūgtelėjimą. Niekas iš Lietuvos poli-tikų nebuvo taip uoliai puolami ir teršiami kaip šie konservato-rių vadovai. Netiesios ir šmeižto purvai ši kartą neprilipo. Net odiozinio A. Albertino pastan-gos buvo bergždžios. Pastarasis atvejis įdomus ir etikos normų laikymosi prasme. Įaukšto ran-go politikus pretenduojantiems asmenims nepatartina naudotis tokiais sovietmečio išrūgomis trenkiančiomis paslaugomis.

Negelbėjo ši kartą miklus lie-žuvis ir LDDP vadui Č. Juršė-nui. Darbai rodė išvirkščią pusę. Iš viso LDDP vadovų būrio, at-rodė, tik vienas G. Kirkilas išsiskiria blaiviu, savikritišku rinkimų eigos ir rezultatų ver-tinimu.

Norime, ar ne, šie rinkimai patikrins ir teisingumo, ir teisėtvarkos sampratų vertinimą.

Dar 1992 m. rugsėjo 14 d. LR Aukščiausiojo teismo civilinių bylų kolegija nagrinėjo civilinę bylą pagal LR Aukščiausiosios Tarybos komisijos Sovietų Są-jungos KGB veiklai tirti pareiš-kimą dėl LR AT Seimo narės Kazimieros-Danutės Prunskienės bendradarbiavimo su KGB faktų nustatymo. Kolegija pat-virtino juridinę reikšmę turintį faktą, kad „K. D. Prunskienė sąmoningai bendradarbiavo su SSSR KGB“.

Teismo nuosprendis nepanai-kintas ir nepakeistas, taigi galioja.

Seimo rinkimų įstatymas (97 str.) nedraudžia (!) KGB bendra-darbiams (agentams, informato-riams, smogikams) būti renka-miems ir išrinktiems į Seimą. Reikalaujama iš kandidato tik vieno – viešai paskelbti, kad „ne pagal Lietuvos Respublikos užduotis sąmoningai bendradar-biavo su kitų valstybių specia-liosiomis tarnybomis“.

Lietuvos turizmo informacijos centro sutartį pasirašius, Vilniuje: (iš kairės) Juozas Raguckas, Nijolė Beliukevičienė (jie abu dirba Turizmo departamente), Romas Kežys ir departamento di- rektorius Antanas Petrauskas.

STEIGIAMAS LIETUVOS TURIZMO INFORMACIJOS CENTRAS

Vos spėjus iš lėktuvo išlipsti, atskridus iš Lietuvos „Vytiš“ kelionių agentūros („Vytiš International Travel Service, Inc.“) vedėjui Romui Kežui, neleidęs jam net ir atsikvėpti,

Lietuvos Temidė šį klausimą sprendžia iš tiesų originaliu, niekur Europoje negirdetu būdu.

Kuo skiriasi „liaudies demo-kratija“ nuo Vakarų demokrati-jos ir kur tarp jų pasiklydo lie-tuviškoji demokratija, gal kada nors patyrinėš politologai arba neapsikentęs (o gal susi-sarmatinęs?) naujasis Seimas ir patarsis teisėtvarkos vertini-mą.

Šis akibrokštas tik dėmesį atkreipia į įsisenėjusias, vi-suomenę varginančias, teisės bėdas, kurių dabartinis Seimas neišdrišo ir neturėjo politinės valios spręsti iš esmės.

Antrasis rinkimų ratas tik pa-didino konservatorių sėkmę, o kartu ir atsakomybę už trijų kregždžių nešamą Lietuvos sėkmę. Rinkėjams patartina dažniau pasklaidyti TS (LK) programoje pateiktą „Naujo Lietuvos kelio“ teiginių lapus. Tai bendras ir Seimo, ir rinkėjų reikalas rūpestis – savo namuo-se tvarką daryti patiems.

„Reformos – ne pramogos. Jos nebūna mėgstamos, bet, kartą pradėtos, turi būti įgyven-dinamos iki galo“, – rašoma ten.

Jei visuomenė pajus teigiamų poslinkių, kad ir nedidelių, kad ir nepopuliarių, bet viltingų – sėkmę garantuota. Visą gali-mę, jei nepasiduodame savinie-kai.

užklausias: – Kas per „gaisras“ buvo ištikęs, kad taip skubiai turėjai vykti į Lietuvą ir kaip ilgai ten užtrukai tą „gaisrą“ begesinant?

– „Gaisras“, kurio buvau nuskubėjęs gesinti, buvo skubūs turizmo reikalai. „Gaisrą“ užge-sinti pavyko per dvi dienas.

– Galėčiau išgirsti, ką nau-jo toje srityje patyrėte?

– Turiu pasigirti, kad Lietu-vos vyriausybė, JAV ir Kanado-jos mane paskyrė Lietuvos turiz-mo informacijos direktoriumi.

– Ar tas paskyrimas buvo sutartimi įformintas, kas to-je sutartyje sakoma ir kas ją pasirašė?

– Toje sutartyje, kurią pasi-rašė Lietuvos Valstybinio turiz-mo departamento direktorius Antanas Petrauskas ir „Vytiš International Travel Service, Inc.“ direktorius Romas Kežys sakoma: Lietuvos valstybinis turizmo departamentas ir Vytiš International Service, INC., siekdami efektyviai plėtoti turistinius ryšius tarp Lietuvos ir Jungtinių Amerikos Valstijų sutaria: panaudoti tarpusavio bendradarbiavimo galimybes, garsinant ir plečiant turistinę informaciją abiejose šalyse, vadovautis galiojančiais įsta-tymais ir kitais aktais. Valsty-binis turizmo departamentas suteikia oficialius įgaliojimus „Vytiš International Travel Ser-vice, INC.“ direktoriui Romui Kežui vykdyti Lietuvos turiz-mo centro funkcijas Šiaurės Amerikoje ir Kanadoje. Pagal galimybes nemokamai aprūpins turima turistine informacija ar savo leidžiamais leidiniais. Taip

Nuot. Turizmo departamento

pat pateiks vietinius kitų or-ganizacijų leidžiamus leidinius turistinė tematika.

„Vytiš International Travel Service, INC.“, iš savo pusės, vykdydamas Lietuvos turizmo informacijos centro funkcijas, gali bendradarbiauti su kitomis privačiomis turizmo agentū-romis Lietuvoje pagal atskiras sutartis.

– Nuo kada ši sutartis įsi-galioja?

Sutartis pasirašyta 1996 m. lapkričio 21 d., galiojanti vienus metus, įsigalioja nuo pasi-rašymo datos.

– Įdomu, ar tas susitari-mas susilaukė dėmesio Lietu-voje?

– Pasirašymo procedūroje dalyvavo fotografai, daviau gan ilgą pokalbį per radiją. Buvau nuvežtas į didžiausio Lietuvos dienraščio „Lietuvos rytas“ redakciją, kur turėjau pasikal-bėjimą su vyriausiu redaktori-umi Vainausku ir jo pirmuoju pavaduotoju Budriu. Ten daly-vavo viena žurnalistė ir fotogra-fas. Ką jie parašė, tuo tarpu, nežinau.

– Atrodo, kad apsiėmėi nelengva darba.

– Tas tiesa. Darbas nebus lengvas, tačiau jį mielai pris-iėmiau. Tikiu, kad tas darbas bus įdomus, o Lietuvai nau-dingas.

– Kur Lietuvos Informa-cijos turizmo centras įsikurs?

– Centras įsikurs tame pačiame pastate, kuriame dabar yra ir kelionių agentūra „Vytiš“ – Douglaston, Queens, New York.

Atsivėikindamas, po ke-lionės pavargusį Romą Kežį, padėkojęs už šį pokalbį linkė-jau, kad susitarimas, plėto-jant turizmą Lietuvoje, būtų didžiai našus.

Kalbėjosi P. Palys

Danutė Bindokienė

Visi savi

„Lietuviška spauda buvo mū-sų pagrindinis ryšys su lietuvių telkiniais ir jų veikla. Nors kai kuriose vietose „Draugas“ vėluo-davo savaite ar ilgiau, jis buvo visada mielas ir skaitomas“, – taip (gruodžio 3 d.) rašo nauja-sis „Draugo“ administratorius Ignas Budrys. Jo žodžius, be abejo, daug kartų kartoja lietu-viai, nepaisant, kur begyventų. Turėdami spausdintą lietuvišką žodį, kuris mus reguliariai lan-ko, niekuomet nesame per daug nutolę vieni nuo kitų. Tai aki-vaizdus ryšys tarp tos pačios tautinės grupės narių, kurie nenori atsisakyti savo šaknų, savo pačios giliausios esmės pradų.

Kurie turime progą gyventi didesniuose lietuviškuose telkiniuose, galbūt to taip as-riai nepajuntame. Kartais net atvirkščiai – visa lietuviška veikla ir kai kurių tautiečių smulkmeniškas pradeda įky-rėti. Tik pasitaikys apsigyven-ti, kur esame vieni vieni lietu-viai, neilgai trukus pradėdame dairytis savųjų. Netikėtai sutik-tas tautietis, nugirstas lietuviš-kas žodis, jau pripildo džiaugs-mų. Tuomet ir prabyla mums kilmės šauksmas, kurio jokie nuotoliai ir pasiryžimai „apsieiti be lietuvių negali nutildyti...“

Ne visuomet įmanomi asme-niški kontaktai tarp savų tau-tiečių, bet čia į pagalbą ateina lietuviška spauda. Jeigu namas lanko bent vienas lietuviškas laikraštis ar žurnalas, kaip galime jaustis vieniš? Juk tą patį laikraštį, tą patį žurnalą, galbūt tą pačią dieną, skaito ke-li tūkstančiai lietuvių: dalinasi tais pačiais rūpesčiais, sužino apie tuos pačius įvykius, susi-pažįsta su tais pačiais asmeni-mis. Vadinasi spauda mūsų tampa viena jungia ir fotografas, kurį mėgstame vadinti lietuviš-ka šeima.

Sakoma, kad „nėra namų be dūmų“. Kaip kiekvienoje šeimo-jai, taip ir plačioje lietuviškoje pasaiko nesusipratimui, ne-sklandumui, kartais net stam-besnių tarpusavio sprūdžių, bet su truputį kantrybės ir geros valios jie pašalinami. Svarbu niekuomet nenutraukti tarpu-savio ryšio, kuris yra lietuviška spauda. Ji suteikia visiems progą ne tik pasiformuoti, bet ir kitus informuoti, pareikšti savo nuomonę, rūpestius, pasi-dalinti džiaugsmais.

Dirbant vieninteliu lietuviško-ju Lietuvos ribų dienraščio „Draugo“ redakcijoje, kasdien iš-naujo turime progą įsitikinti, kaip artimai tarp savęs susipy-nę yra mūsų lietuviškos šeimos ir jiem, ir „Draugo“ personalui.

Baltrušį žemaitį nukonkuravo komunistų partijos kandidatas divizijos gen. Vitkauskas. Tuo tarpu 9 pėstininkų pulkas už pasireikšimus maištavimus iš Mari-jampolės buvo perkeltas į Švenčionėlių poligoną. Bet ir čia jis nerimo. Ir vieną rytą pulką apsupo raudonarmie-čių tankai. Dalį karininkų suėmė, o likusius su karei-viais išskirstė po kitus pulkus.

Gen. Vitkauskas, džiaugdamasis Seimo delegacijos parvežtą iš Maskvos „didžiąją dovana“ – Lietuvos „priėmimu į broliškąją sovietų šeimą“, rugpjūčio 20 d. sukvietė Vilniaus igulos karininkus į karininkų ramo-vę, kur pakalbėjo Paleckis, komisaras Macijauskas, gen. Čepas ir gen. Vitkauskas. Visų kalbose buvo šlovinamas Stalinas su komunistų partija. Vitkauskas pralenkė visus, pabrėždamas ypatingą Stalino malonę Lietuvai, suteikiant „didele garbę lietuviams tarnauti savame raudonosios armijos korpuse“.

– Todėl ir šis karininkų susirinkimas sukvietas išreikšti padėką komunistų partijai ir didžiajam vadui Stalinui už suteiktą mums šitokią nepaprastą laimę“.

Jam užbaigus, gen. Čepas perskaitė paruoštą tele-gramą Stalinui, kur žodžiai – „mylimiausias tėvui, di-džiausias mokytojai ir geriausias draugui“ kėlė pasipiktinimą, tačiau niekas nedrįso prieštarauti. Tiktai pasibaigus toms kalboms ir pakvietus visus pasilikti draugiskam bendravimui, salė staiga ištuštėjo. Visus lydėjo prislėgta nuotaika. Lietuva susovietinta. Lietu-vos kariuomenė paversta Raudonosios armijos korpusu.

(Bus daugiau)

TĖVYNĖS LABUI

BALYS RAUGAS

75

Plakatų išdėstymą peržvelgdamas Jacovakis, piktai šaukdamas, liepė sukeitimą atkeisti ir paklauso, kieno įsakymu per-tvarkymas buvo padarytas. O leitenantas Strikauskas atkirtė:

– Kuopai vadovauju aš!

Jacovakis, nubėgęs į šabę, grįžo su dviem rusais politrukais. Strikauską nusivedė. Į kuopą jis nebegrižo.

Patyrus, kad rytojaus dieną toje patijoje aikštėje vyks mitingas, kurio turinys bus apie Lietuvos kariuomenę, skelbiant „Mirtis liaudies priešams“, būrelis gediminių karininkų įsimašė į minią. Aiškiai matė minios priešią nuotaiką, tačiau žmonės viens kitą ramino, prisimindami prasidėjusius areštus.

Aikštės viduryje stovėjo trys sunkvežimiai su didele platforma, kurių viduryje ant iškilusio stulpo kabojo trys iškamšos: prezidentas Smetona, buvęs mi-nistras pirmininkas kun. Mironas ir gen. Nagevičius. Apie kiekvieną iškamšą sukijojo apie 25 su raudonomis vėliavomis komjaunuolių bei agitatorių, o jų tarpe pasi-tyčiojimui trys netvarkingai apsirengę Lietuvos karių uniformomis. Atrodė jie lyg kaimo daržų baidyklės.

Šis mitingas savo turiniu nedaug aktyvūs nuo kitų, tačiau po nuotraukomis, išspausdintomis rytojaus tary-binės spaudos puslapiuose, ilgi užrašai aiškino, kaip Lietuvos kariai yra pasipiktinę buvusią Lietuvos ka-

riuomenės tvarka ir kaip jie reikalauja išvalyti gink-luotas pajėgas nuo liaudies priešų. Tai ir buvo įvadas į karininkų atleidimus bei areštus, neaplenkiant puka-rininkų ir eilinių karių.

Rinkinų propagandoje nebuvo minimas Lietuvos įjungimas į Sovietų Sąjungą, o paskutinės dienos prieš rinkimus „Vilniaus balsas“ pakartotinai ragino „ne-kreipti dėmesio į liaudies priešų piktus gaudus, kad liau-dies vyriausybė vers stoti į kolchozus ar persekios tikintuosius“.

Vilniaus igulos kariai liepos 14-ąją rikiuotėje ėjo prie rinkiminį urnų, tačiau į jas krito balsavimo lapeliai beveik visi suglamžyti arba kitaip sužaloti.

Vyriausioji rinkimų komisija liepos 14-osios vakare per radiją gan rūstiai pranešė, kad ne visur balsuotojai suskubo atlikti pilietinę pareigą, o kai kur ir „liaudies priešai“ sutrukdė, todėl rinkimai pratęsdami iki liepos 15-osios vakaro. Liepos 17 d. buvo paskelbta, kad Lietu-voje balsavo 91,1% turinčių teisę balsuoti. Iš 79 kandi-datų, taigi ir išrinktųjų, 58 buvo formalūs komunistų partijos nariai.

Ir vėl subangavo prievartinių mirtingų jūra. Šį kartą pradėta skelbti tai, kas nutylėta priešrinkiminiuose mi-tinguose: įvesti „tėvo ir mokytojo“ Stalino konstitucija, suvalstybinti fabrikantų bei kapitalistų turtą. O laikraštį antraštės paskelbė, kad kariai reikalauja Lietuvą įjungti į Sovietų Sąjungą...

Seimas posėdžius pradėjo liepos 31 d., tučiuojau nutarė Lietuvai įvesti tarybinę santvarką, prašyti Sovietų Sąjungą, kad priimtų į „brolišką respubliką šeimą“.

KOKIE PLB ĮSTAIGOS DARBAI IR SIEKIAI?

Pokalbis su J. GAILA PLB atstovu Lietuvoje

— Jau treči metai jūs darbuojatės PLB atstovybėje Vilniuje. Ką per tą laiką esate atlikę? Ar šį įstaigą sėkmingai pakeičia? Ar iš viso yra reikalinga?

— Kadangi vienas pagrindinių mūsų būstinės tikslų yra darbas su Rytų kraštų Lietuvių Bendruomenėmis, tam ir buvo

Juozas Gaila

skirta didesnė darbo dalis. 1993 m. sukvietėme Rytų kraštų LB atstovų suvažiavimą Seimo rūmuose, 1994 m. Anykščiuose suruošėme Rytų kraštų ir Europos LB pirmininkų bei atstovų suvažiavimą, panašų suvažiavimą suruošėme ir š. m. liepos pradžioje Ignalinos rajone, kur taip pat įvyko ir Sibiro lietuvių organizacijų atstovų suvažiavimas. Šie suvažiavimai buvo ruošti kartu su Regioninių reikalų ir tautinių mažumų departamentu.

Esu aplankęs lietuvių gyvenančius Gudijoje, Latvijoje, Maskvoje, Karaliaučiaus srityje. Su vysk. P. Baltakiu pernai aplankėme Sibiro lietuvių: Tomske, Barnaule, Novosibirske. Šiais metais padėjome vysk. P. Baltakiui aplankyti Gudijos, Estijos, Latvijos ir Ukrainos Lietuvių Bendruomenes. Nors ir kukliai, bet stengiamės padėti ir Rytuose veikiančias lietuviškas mokyklas. Aišku, lėšų ateina iš Lietuvos fondo ir esu dėkingas PLB valdybos narei M. Lenkauskienei, kuri jas išrūpina. Artimais metais di. bti ir su Regioninių reikalų bei tautinių mažumų departamentu ryšiams užsienio lietuviams. Būna atvejų, kad šis departamentas, kaip valstybinė įstaiga, negali savo vardu Rytuose atlikti tam tikrų darbų ir čia į talką ateina PLB. Pavyzdžiui, Rytų kraštų LB atstovų keliones į Lietuvą apmoka PLB, o jų išlaikymą Lietuvoje rūpina tas departamentas. Mums talkina ir Lietuvos Švietimo ministerija. Iš jos gauname vadovėlių, kuriuos pasiunčiame JAV LB Švietimo Tarybai. Taip pat iš JAV LB Švietimo tarybos gauname vadovėlių ir vaikiškų knygelių ir tai padaliname Vilniaus krašto lietuviškos mokykloms.

Antrasis mūsų atstovybės tikslas, tai PLB valdybos užplauotas knygų apie sovietų okupaciją Lietuvoje leidimas. Jau esame išleidę keturias „Lietuvos kovų ir kančių istorijos“ knygas. Ketvirtąją: „Lietuvos partizanų kovos ir jų slopinimas MVD-MGB dokumentuose 1944-1953 metais“ jau Amerikoje ir siunčiame prenumeratoriams. Šios istorijos leidimui mums talkina Politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Laisvės kovų archyvo darbuotojai bei Lietuvos istorijos institutas. Mes, savo

ruožtu, padedame Laisvės kovų archyvu, aprūpiname kompiuterine technika, padedame jame dirbantiems istorikams finansiskai. Dabar yra ruošiamas dar dvi knygos: vienos jų rankraštis peržiūrėjamas dr. Kęstutis Girmas, kita verčiama iš rusų kalbos, nes buvo parašyta rusų kalba. Atstovybei tenka surasti knygoms autorius, vertėjus, stilistus, derėtis su leidyklomis, platintojais ir rūpintis knygų pakavimu bei persiuntimu į Ameriką.

— Kokių kitus uždavinius atlieka „taip PLB atstovai“?

— Su Lietuvoje apsigyvenusiais užsienio lietuviams palai kome ryšius ir, reikalui esant, stengiamės jiems padėti. Su dr. R. Ošlapu teko eiti pas vieną ir kitą Aukščiausiojo teismo pirmininką dėl jo namų grąžinimo, dėl K. Bradūno gyvenvietės grąžinimo kreipėmės ir prezidentūrą, porą kartų kalbėjome su tuometiniu premjeru A. Šleževičium, dėl ko vyriausybė nupirko gyvenvietę ir pervedė ją rajono savivaldybei, deja, pastaroji dar negrąžina. Taigi dabar barškiname kito premjero duris. Buvo iškilės pavojus, kad dail. Tamošaitis galerijai ir dirbtuvei skirtos patalpos bus pakeistos prastėmis ir, esu tikras, kad tik mūsų pastangomis jos buvo paliktos. Per Lietuvos radiją buvome suruošę porą pokalbių su Lietuvoje apsigyvenusiais JAV lietuviams apie jų įsikūrimo sunkumus ir patirtį. Apskritai, palaikome artimus ryšius su Lietuvoje apsigyvenusiais. Jie paskambina į atstovybę ir apsilanko joje, mes savo ruožtu, darome tai pat. Stengiuosi asmeniškai dalyvauti Lietuvoje apsigyvenusių ar atvykusiųjų laidotuose (deja, to jau pasi-taikio) perleidojimuose. Dalyvavau muz. A. Mikulskio paminklo šventinio iškilnės ir J. Mikulskio dainai pasi-kalbame telefonu. Amerikoje gyvenančių giminių prašomas, dalyvavau ir prieškarinėje Lietuvoje keturių sušaudytų suvakių sukilimo dalyvių paminklo šventinio, nes jų giminių nepanoro, kad sušaudymo vietoje Kaune stovėtų bolševikų pastatytas paminklas. Kiek laikas ir sąlygos leidžia, neapleidžia iškilnių, kuriose mini. dalyvauja ar apdovanojami užsienio lietuviams. Besilankantiems atstovybėje patarnaujančiuose Seime ir prezidentūroje, o vy. atstovų posėdžiams, sudarau proga apsilankyti posėdžių salėje ir kartais net būti priimtiems prezidento.

— Kaip jūs padedate? Pavyzdžiui laimėjusiam žalias kortelės?

— Pradžioje laimėjusius žalias kortelės nukreipdavome į JAV LB Socialinių reikalų tarybą, bet net po kelių mėnesių jie negaudavo jokio atsakymo. Vėliau gavome iš B. Jasaitienės laišką, kad ji negali jiems padėti, nes neturinti nei laiko, nei tikrų mūsų pastangomis. Tada reikala, tarpininkaujame, kartais sėkmingai, kartais ne. Giminių ieškantiems dažnai į LB apylinkes ir aciu jų valdyboms už talką. Neatsisakome duoti Lietuvių fondo, Tautos fondo, Kanados Lietuvių fondo adresus jų prašantiems, bet stengiamės prašantiems informuoti apie tų fondų tikslus, ką jie remia, ko realiai žiūrint, galima tikėtis, taip kad nebūtų masiški siuntiniai prašymai apsiunkinti fondų valdybų darbą. Apskritai, stengiamės pašalinti iliuzijas apie gyvenimą užsienį, ypač kad nebūtų pervertintas užsienio gyvenančių lietuvių potencialas.

— Jums tenka dalyvauti vyriausybės ir Seimo posėdžiuose. Ar dažnai iškyla juose užsienio lietuvių, ypač Amerikoje gyvenančių, klausimai, problemos, ar jūs turite progos tase svarstybos dalyvauti, pareikšti savo, kaip PLB atstovų, nuomonę?

— Nei Seimo, nei vyriausybės posėdžiuose nesu kalbėjęs, tačiau Seimo komiteto posėdžiuose aktyviai reiškiausi, pilietybės, kultūros, Vilniaus krašto lietuviškų mokyklų, Karaliaučiaus krašto lietuvių reikalais. Dalyvavau Seimo narių ir Karaliaučiaus krašto rusų Dūmos atstovų pasitarime. Daugiausia reikau, aišku, tenka turėti su Migracijos departamentu, Švietimo, Kultūros ministerijomis, Regioninių reikalų ir tautinių mažumų departamentu. Prieš Dainų šventę teko artimai dirbti su Lietuvos liaudies kultūros centru, o prieš Pasaulio lietuvių sporto žaidynes buvau įtrauktas į žaidynių organizacinį komitetą.

Norėčiau pabrėžti, kad aš nesu joks vyriausybės ar Seimo patarėjas, ekspertas ar kitas reikalas. Stengiuosi pateikti kuo objektyviausią informaciją apie įveikimą, jos organizaciją ir veikimą, kas to prašo prezidentūra, Seimas ar ministerijos. Kelis kartus esu priimtas prezidentūros kultūros komisijos ir kitais reikalais. Esu pareiškęs prezidentui ir jo patarėjams nusistebėjimą dėl kai kurių asmenų apdovanojimo ordinais, bet esu PLB valdybos įpareigotas nieko apdovano-

cijai į JAV, esu išrūpinęs pensiją iš Social Security tikrai skurdę gyvenantieji buvusių tremtinių šeimai, sužinojęs, kad jų šeimos narys gyveno, dirbo ir mirė Amerikoje.

Kasdieną ir mūsų atstovybėje, tai telefonu, tai asmeniškai, kreipiasi žmonės iš įvairiausių vietovių su dar įvairniais reikalais. Laimėjęs žalias kortelės, bet neturįs giminių nei pažįstamų JAV, prašo, kad surastume, kas juos priimtų, negu-nantį vizų išvykimui prašo mūsų tarpininkavimo, ieškantį giminių Vakaruose prašo, kad juos surastume, pasijutę valdžios nuskriausti, prašo, kad apeliuotume į išveivimą, norintieji išleisti knygas laukia iš mūsų paramos: jas išleide tikisi, kad jas išplatinsime dešimčių tūkstančių tiražu, nes, girdi, vien tik Amerikoje esą milijonas lietuvių. Dailininkai, fotografai norėtų, kad suruoštume jų parodas Vakaruose, ansambliai norėtų ten koncertuoti, profesoriai skaityti paskaitas, kunigai apaštalaoti, gydytojai praktikuoti, o „ekstrasensai“, arba aiškiečiai, kurie labai populiari Lietuvoje, pranašauti išveivimą ateiti...

— Kaip jūs padedate? Pavyzdžiui laimėjusiam žalias kortelės?

— Pradžioje laimėjusius žalias kortelės nukreipdavome į JAV LB Socialinių reikalų tarybą, bet net po kelių mėnesių jie negaudavo jokio atsakymo. Vėliau gavome iš B. Jasaitienės laišką, kad ji negali jiems padėti, nes neturinti nei laiko, nei tikrų mūsų pastangomis. Tada reikala, tarpininkaujame, kartais sėkmingai, kartais ne. Giminių ieškantiems dažnai į LB apylinkes ir aciu jų valdyboms už talką. Neatsisakome duoti Lietuvių fondo, Tautos fondo, Kanados Lietuvių fondo adresus jų prašantiems, bet stengiamės prašantiems informuoti apie tų fondų tikslus, ką jie remia, ko realiai žiūrint, galima tikėtis, taip kad nebūtų masiški siuntiniai prašymai apsiunkinti fondų valdybų darbą. Apskritai, stengiamės pašalinti iliuzijas apie gyvenimą užsienį, ypač kad nebūtų pervertintas užsienio gyvenančių lietuvių potencialas.

— Ar jūs dirbate už atlyginimą, ar turite kokių privilegijų iš Lietuvos vyriausybės ar Seimo pusės?

— Juokaujate! Mane išlaiko dar Amerikoje tebedirbanti žmona. Gera turėti jaunesnę žmoną, patarčiai ir kitiems. PLB valdyba yra man paskyrusi šią taktiką sumą reprezentacijai ir kitomis, su atstovybe susijusiomis, išlaidomis, deja, valdybos išde dabar nėra lėšų. Tačiau, už kelionę į Ameriką ir atgal tris kartus metuose man atlygina. Taigi, valdybai kainuoja apie 3,000 dol. Dar Aukščiausioji taryba yra paskyrusi kuklų butą ir erdvį raštinę Seimo rūmuose. Tai ir būtų privilegijos, kurių neatėmė ir LDDP kontroliuojamas Seimas. O iš tikro turiu privilegijų. Argi ne privilegija negyvoje neregės aikštyje išvysti dėkingumo ir vilties sąrašą, kad jai sudarytos sąlygos operacijai, aplankyti Sibiro lietuvi, galvojanči, kad jis jau yra užmirštas, įteikti pašalį su skurde gyvenančiai šeimai, padėkoti lietuvių mokytojai skurdžioje mokyklėlėje Šalčininkų rajone už jos pasi-šventimą? Aš jaučiuosi privilegijuotas, net pakuodamas vai-kiškas knygas siuntimui į Ameriką, nes žinau, kad jos padės tam vaikai išlikti lietuviu. Jaučiuosi privilegijuotas, kad galiu dalyvauti išveivijos autorių knygų pristatymuose Lietuvoje, kad galiu dalyvauti išveivijos kultūrinių pagerbi-muose, Lietuvai svarbių su-kakčių minėjimuose. Grįžęs į Ameriką, to pasigendu.

— Paskutiniu metu JAV LB su Lietuvos Seimo frakcijų atstovais sudarė atskirą komisiją, vyksta sesijos, sprendžiamos užsienio lietuviams svarbios proble-mos, steigiamos komisijos, net numatoma atidaryti įstaigą su keletu tarnautojų. Jūsų nuomone, ar tokios komisijos reikalingos, ar verta steigti naujas įstaigas, kada jau tu-rime PLB įstaigą. Ar JAV LB valdybos sudarytoji komisija negrįžta PLB?

— Šio mūsų pokalbio rėmuose tikrai negalima skaitytų painformuoti apie jūsų minimą komisiją ir jos darbus. Apie tai parasyti smulkiau savo „Ap-mastytume“. Jei tikrai norima padėti užsienio lietuviui įsikur-

jimams nesiūlyti. Turiu prisipa-zinti, kad tam iš dalies prasižen-giau, nes asmeniškai pasiūliau apdovanoti Juozą Kapocių ir Petrą Viščinį.

— Apie PLB įstaigą Vilniu-je visuomenė labai mažai turi informaciją. Kodėl?

— Manau, kad to priežastis esu aš. Nesu plunksnos žmogus. Vėdu šioji tokį dienoraštį, tai vieną kitą ištrauką iš jo, „Ap-mastytume“, karts nuo karto spaudami ir pasiunčiu, tačiau aprašinėti posėdžių, savo kalbų ir darbų, tikrai nemoku. Man tai per sausa. Be to, neturiu laiko. Darbo metu Seime tikrai neturiu laiko rašinėjimams, nes nuolat yra lankytųjų. Po darbo dažniausiai būnu pakviestas į kokią renginį: parodos atida-rymą, knygos pristatymą ar susirinkimą. Savaitgaliai taip pat dažniausiai užimti, pvz. spalio 5 d. Žirmūnuose dalyva-vau Tremtinių ir politinių kal-i-nių susirinkime ir susirinkime su Konservatorių kandidatais, spalio 6 d. panašiam susirinkime Šeškinėje. Spalio 12 d. Gudijoje kalbėjau Rimdžiūnų lietuviškos mokyklos atida-ryme, spalio 13 d. dalyvavau Vilniuje Karo akademijos iškil-mėse ir buvusio baltimoriečio, 1933 metų laidos karininko Jono Jukausko, atvykusio iš Floridos, pagerbime. Šeštadienį, spalio 26 d. buvau pakviestas į Pėlesos Lietuvių dieną, sekma-dienį į Vilniaus krašto gyvenę minėjimą, ir taip kiekvieną sa-vaitgalį.

— Tą nuspręs PLB Seimas ateinančiais metais.

— Kokią matote Lietuvos ateitį?

— Kai pamatau Seimo posė-džių metu pustuštę salę, tiek kairiųjų pusėje, tiek dešiniųjų, kai skaitau apie kelių iman-čių teisėjus, prokurorus, policininkus, muitininkus, kai matau paauglių vandalų sulau-žytus parkų suolus, sudaužytas telefonų būdeles, pašto dėžutes laiptinėse, kai televizijoje girtaujančių šeimose įvykusias šurpą keliančias žmogžudystes, kai gatvėse matau su nešiojamais telefonais, gerai nusisėrusius vaikus, ištais dienas nedirbančius, bet besimalančius prie brangių au-tomobilių ir restoranų, kai skaitau kaip žauriai lietuvis gali apgaudinėti lietuvių ir koki niekalą anglicizmais užterštą kalbą jis gali skleisti per te-leviziją, radijo bangomis ir per spaudą, tada ir pagalvojau, ar tokia tauta yra verta laisvės ir nepriklausomybės, ir ar ji yra pribrėndusi demokratiniams civilizuotam gyvenimui. Tada savo minties išsiagstu ir sumigstu. Juk tie žmonės išsiko-vojo sau laisvę, tad kokią teisę aš turiu juos teisti. Jie pusmirti metų kentę priepaūdą ir šian-dieną jie, kaip kaliniai staigiai atsidūrė laisvėje. Juk yra ir kitas lietuvis. Ir kaime, ir Seime, ir vyriausybėje, ir poli-cijoje, ir mokykloje, ir muitinėje, ir darbovietėje. Jei nebūtų, tai kas pirktytų taip gausiai leidžia-mas knygas, kas užpildytų kon-certų, minėjimų sales, kas per-pildytų aukštąsias mokyklas, kas rūpintųsi našlaičiais, ligo-niais.

— Tiesa, Lietuva atgavusi laisvę nenustebino pasaulio savo pasiekimais. Tačiau nesišau-dome kaip Gruzijoje ar Armėni-joje, neišsirkome vadovo su diktatoriškais polinkiais kaip Gudija, gyvename ir tvarkomės tikrai geriau nei Ukraina. Gal, pagal statistikas, ir esame šiek tiek atsilikę nuo Estijos ir Lat-vijos, bet, pavazinėjus po tuos kraštus ir pasikalbėjus su ten gyvenančiais, jų pranašumo tikrai nematome.

Dabar ateinantieji į vadžią, reikia tikėtis, yra pasimokę iš savo ir savo pirmtakų klaidų, tad jų nekartos. Nesukurs jie gerovės nei per metus, nei per ketverius, tačiau, jei skirs dau-giau dėmesio tvarkai valdybėje, mažins biudžetinių valstybės ir apgalvotai naudos gautas pa-skolas, Lietuva palengva atsisto ant tvirtesnių kojų.

Dekojame už išsamias mintis ir linkime sėkmės.

Kalbėjosi: Jurgis Janušaitis

ti Lietuvoje, tai yra reikalinga ne didžiule įstaiga su tarnau-tojais, kaip dabar yra planuo-jama, bet vienas ar du tarnau-tojai prie kurios ministerijos, kurie suteiktų visas informa-cijas ir pavedžiotų atvykusį užsienio lietuvių po įvairias įstai-gas. Apie PLB griovimą tegaliu pasakyti tik tiek, jei griauame PLB, tai griauame visų kraš-tų Lietuvių Bendruomenes.

— Kokie būtų jūsų konkre-tūs pasiūlymai PLB ir JAV LB krašto valdybai išvystant santykius su Lietuva?

— Aš tikiuosi, kad naujoji Lietuvos vyriausybė sudarys programą ryšiams su Rytų ir Vakarų kraštų lietuviams, paremta ne kelių asmenų fan-tazijomis ar ambicijomis, bei atsižvelgdama į Lietuvos išdo galimybes ir lietuvių išlai-kymo problemas atskiruose kraštuose. Svarbiausia, kad nežadėtumėm Lietuvai to, ko negalime ištesėti ir ypač to, ko neatliekame savaime kieme.

— Kokia kryptimi turėtų savo darbus planuoti PLB valdyba?

— Tą nuspręs PLB Seimas ateinančiais metais.

— Kokią matote Lietuvos ateitį?

— Kai pamatau Seimo posė-džių metu pustuštę salę, tiek kairiųjų pusėje, tiek dešiniųjų, kai skaitau apie kelių iman-čių teisėjus, prokurorus, policininkus, muitininkus, kai matau paauglių vandalų sulau-žytus parkų suolus, sudaužytas telefonų būdeles, pašto dėžutes laiptinėse, kai televizijoje girtaujančių šeimose įvykusias šurpą keliančias žmogžudystes, kai gatvėse matau su nešiojamais telefonais, gerai nusisėrusius vaikus, ištais dienas nedirbančius, bet besimalančius prie brangių au-tomobilių ir restoranų, kai skaitau kaip žauriai lietuvis gali apgaudinėti lietuvių ir koki niekalą anglicizmais užterštą kalbą jis gali skleisti per te-leviziją, radijo bangomis ir per spaudą, tada ir pagalvojau, ar tokia tauta yra verta laisvės ir nepriklausomybės, ir ar ji yra pribrėndusi demokratiniams civilizuotam gyvenimui. Tada savo minties išsiagstu ir sumigstu. Juk tie žmonės išsiko-vojo sau laisvę, tad kokią teisę aš turiu juos teisti. Jie pusmirti metų kentę priepaūdą ir šian-dieną jie, kaip kaliniai staigiai atsidūrė laisvėje. Juk yra ir kitas lietuvis. Ir kaime, ir Seime, ir vyriausybėje, ir poli-cijoje, ir mokykloje, ir muitinėje, ir darbovietėje. Jei nebūtų, tai kas pirktytų taip gausiai leidžia-mas knygas, kas užpildytų kon-certų, minėjimų sales, kas per-pildytų aukštąsias mokyklas, kas rūpintųsi našlaičiais, ligo-niais.

— Tiesa, Lietuva atgavusi laisvę nenustebino pasaulio savo pasiekimais. Tačiau nesišau-dome kaip Gruzijoje ar Armėni-joje, neišsirkome vadovo su diktatoriškais polinkiais kaip Gudija, gyvename ir tvarkomės tikrai geriau nei Ukraina. Gal, pagal statistikas, ir esame šiek tiek atsilikę nuo Estijos ir Lat-vijos, bet, pavazinėjus po tuos kraštus ir pasikalbėjus su ten gyvenančiais, jų pranašumo tikrai nematome.

Dabar ateinantieji į vadžią, reikia tikėtis, yra pasimokę iš savo ir savo pirmtakų klaidų, tad jų nekartos. Nesukurs jie gerovės nei per metus, nei per ketverius, tačiau, jei skirs dau-giau dėmesio tvarkai valdybėje, mažins biudžetinių valstybės ir apgalvotai naudos gautas pa-skolas, Lietuva palengva atsisto ant tvirtesnių kojų.

Dekojame už išsamias mintis ir linkime sėkmės.

Kalbėjosi: Jurgis Janušaitis

CLASSIFIED GUIDE

MISCELLANEOUS

AUTOMOBILIO, NAMŲ, SVEIKATOS, IR GYVYBĖS DRAUDIMAS.
Agentas Frank Zapols ir Off. Mgr.
Aukstė S. Kane kalba lietuviškai.
FRANK ZAPOLIS
3208 1/2 West 95th Street
Tel. (708) 424-8654
(312) 581-8654

ELEKTROS ĮVEDIMAI — PATAISYMAI
Turiu Chicago miesto leidimą. Dir-bu užmiesty. Dirbu greitai, garan-tuotai ir sąžiningai.
312-779-3313
KLAUDIJUS PUMPŪTIS

J K S CONSTRUCTION
„Shingle“ stogai ir visų rūšių apkalimai (siding): medžio, aluminiaus ir kt. Turiu darbo draudimą. R. Jarkauskas,
tel. 708-969-2658.

SŪDYTOS SILKĖS IŠ KANADOS
Užsakykite šventėms jau dabar!
20 svarų statinaitė—\$33.00
8 svarų statinaitė—\$19.00
Skambinkite:
708-687-5677
po 4 val. p.p.
Pristatome UPS

TAISOME
SKALBIMO IR DŽOVIMO MAŠI-NAS, ŠALDYTUVUS, ŠILDOMO SI-SISTEMAS, VILNIOŠIUS, ORO VE-SINTUVUS.
H. Deckys
Tel. 312-585-6624

TAKE STOCK IN AMERICA
U.S. SAVINGS BONDS
A public service of this newspaper

REAL ESTATE

GREIT PARDUODA
RE/MAX
REALTORS
(312) 586-5959
(708) 425-7161

RIMAS L. STANKUS

- Perkant ar parduodant
- Greitas ir sąžiningas patarimas
- MLS kompiuterinį FAX pagalbą
- Nuosavybės įkainavimas
- Perkamieji parduodami namai
- Apartamentus ir žemę
- Pensininkams nuolaida

Century 21 **KMIECIK REALTORS**
7922 S. Pulaski Rd.
4365 S. Archer Ave.

DANUTĖ MAYER
284-1900

Jei norite parduoti ar pirkti namus, kreipkitės į Danutę Mayer. Ji profesionali, sąžiningai ir asmeniškai patars. Įkainavimas greitai.

FOR RENT

Išnuomuosiu patalpas įstai-goms, raštinoms Chicagoje, Archer ir California Ave. sankryžoje. Dėl info. skambinti „Saulė“ Corp. tel. 773-247-3777 arba 773-896-1877.

IEŠKO DARBO

Darbšti moteris ieško bet kokio darbo: gali prižiūrėti vaikus, ligonius, senelius. Nori gyventi kartu.
Tel. 708-656-6599

VYDŪNO FONDO LEIDINIAI

NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS ISTORIJA, istoriko prof. J. Jakš-tos paskutinis veikalas apie 1918-1940 m. Lietuvos politinį ūkinį, ekonominį gyvenimą, kurį autorius pats pergyveno. 272 psl., gausiai iliustruota knyga nuotraukomis ir žemėlapiams, gražiai įršta, tinkama dovana kiekvienam, \$15.

LIETUVOS BEI LIETUVIŲ KRIKŠTAS IR 1387-JI METAI, istoriko J. Dainausko susidomėjimą sukėlusį knygą, kurioje autorius iškelia naujus faktus Lietuvos istorijoje, paneigdamas daugelio suklaidotus ir daugelio kartotus teiginius. Kiekvienas domintis Lietuvos istorija, šioje knygoje ras daug įdomių skaitinių, paneigimų. 352 psl., gausiai iliustruota, \$15.

DIDYSIS VARPININKAS VINCAS KUDIRKA, žinomo monografijų rašytojo A. Merklio įdomiai parašytas veikalas apie XIX amžiaus Lietuvos gyvenimą ir svarbiausius to laiko lietuvių darbuotoją Dr. Vincą Kudirką. Knyga lengvai skaitoma su dideliu dėmesiu iki paskutinio puslapio. Iliustruota, gražiai įršta, tinka dovanoti, 416 psl., \$15.

MANO TĖVYNĖ, Vyduono gimtųjų vietų aprašymas paprasta, vaiz-dinga kalba, lengvai skaitoma apie gr. įkias Lietuvos pajūrio vie-toves. Skaitydami šią knygą nusikelsi ie į mūsų tėvynės gintarinį krantą, tai prisiminti padės gausios ili. -tracijos. Žemėlapis. Knyga skirta jaunimui, bet tinka visiems, 79 psl., \$4.

KAZIMIERAS PALČIAUSKAS, 1941-1944 m. KAUNE, spaudoai paruošė A. Dundzila. 96 psl. žinomo veikėjo išgyvenimai nacių okupacijos metu. Už kuriuos vėliau buvo neteislingai kaltinamas ir persekiojamas. Įdomios iliustracijos, \$4.

LIETUVA, Dr. J. Šaulio, Lietuvos ambasadoriaus Vokietijoje, rūpesčių paruoštas spalvotas, iliustracinis žemėlapis, kokio dar neturėjome per visą nepriklausomybės gyvenimą. Tinka papuošti savo gyvenamą namus, raštines, dovanoti savo draugams. 31 x 31 colių apimties, spausdintas Italijos spausdintuvė Romoje ant kreidinio popieriaus, \$15.

PASTABA: Visus šiuos Vyduono Fondo leidinius galima gauti dienraščio DRAUGAS redakcijoje arba užsakant paštu. Prie kainos Illinois valstijos gyventojai pridėda 8.75% prie knygos kainos. Taip pat visi užsakytoja pridėda pašto ir supakavimo išlaidų apmokėjimui.

V. Baravykas
ANGLŲ-LIETUVIŲ KALBŲ ŽODYNAS

Redagavo a. Laučka ir A. Dantaitė
Apie 30,000 žodžių ir posakių. 590 psl.
Gaunamas DRAUG. Kaina-20 dol.
Su persiuntimu 22.50
Illinois gyv. pridėda State sale tax 1.75 dol.

RENGINIAI ČIKAGOJE

Gruodžio 6 d. – Tradicinis Šampano pokylis. Ruošia „Lietuvos vaikų viltis“.

Gruodžio 7 d. – Dail. Ados Sutkuvienės kūrinių parodos atidarymas 7:30 v.v. Lietuvių Dailės muziejuje, Lemonte.

Gruodžio 7-8 d. – Mugė - bazaras PLC, Lemonte.

Gruodžio 8 d. – Tauragės lietuvių klubo narių metinis susirinkimas Šaulių namuose.

– Jaunimo centro metinė vakarienė Jaunimo centre.

– Balzeko Lietuvių Kultūros muziejaus „Man of the Year“ pokylis 6 val. vak. Oak Brook Hills Hotel, Oak Brook, IL.

Gruodžio 13 d. – Dail. Lino Liandsbergio tapybos kūrinių parodos atidarymas 7:30 v.v. Jaunimo centro Čiurlionio galerijoje. Parodoje dalyvaus ir dail. Nijolė Dirvinskytė su savo akvarelėmis.

– „Nerijos“ jūrų akvatiūno tūto ir „Lituanicos“ tūto jūrų skautų Kūčios Lietuvių centre, Lemonte.

Gruodžio 14 d. – Labdaros vakaras „Seklyčioje“, 6:30 v.v. Ruošia JAV LB Soc. reikalų taryba.

Gruodžio 15 d. – Kalėdinių giesmių religinis koncertas Pal. J. Matulaičio misijoje, Lemonte. Rengia Misijos choras. Pradžią 1 v. p.p.

Gruodžio 20 d. – PLC Kūčios, Lemonte.

Gruodžio 21 d. – Maironio lituanistinės mokyklos Kalėdų eglutė PLC, Lemonte.

Gruodžio 22 d. – Čikagos ateitininkų kūčios 1 val. p.p. Jaunimo centro did. salėje. Ruošia Čikagos studentai ateitininkai.

– Kalėdinių giesmių religinis koncertas Svč. M. Marijos Nekalto Prasidėjimo bažnyčioje, Brighton Parke, Čikagoje. Programą atliks Pal. J. Matulaičio misijos choras ir sol. Danutė Stankaitytė. Pradžią 3 val. p.p.

Gruodžio 25 d. – Kalėdų šokiai jaunimui (18 metų ir vyresniams) PLC, Lemonte. Pradžią 8:30 v.v. Rengia Akademinių Skautų sąjūdis Čikagos skyrius.

Gruodžio 31 d. – Lietuvių Operos Naujųjų Metų sutikimas Jaunimo centre.

– Naujųjų Metų sutikimas PLC, Lemonte.

– Vytauto Didžio Šaulių rinktinės Naujųjų Metų sutikimas Šaulių namuose.

1997 m.

Sausio 20 d. – Arnoldo Voketaičio ir Mūzos Rubackytės WFMT (98.7 FM) Radijo koncertas. Pradžią 8 v.v.

Sausio 26 d. – Vytauto Didžio šaulių rinktinės metinis narių susirinkimas Šaulių namuose, Čikagoje.

Vasario 1 d. – Maironio lituanistinės mokyklos metinis pokylis PLC, Lemonte.

– Laureatų – birbynininko Antano Smolekaus, Eduardo Gabnio ir Genadijaus Savkovo akordeonų dueto koncertas 6 v.v. Jaunimo centre.

– Mažlietuvių tradicinis Užgavėnių šiuipyns Balzeko lietuvių Kultūros muziejuje. Rengia Maž. Lietuvos lietuvių draugija.

Vasario 2 d. – JAV LB Brighton Parko apylinkės narių metinis susirinkimas Nekalto Prasidėjimo mokyklos salėje. Pradžią 11 v.v.

Vasario 9 d. – „Armonika“ ansamblio koncertas; 12:30 v. p.p. PLC Lemonte ir 4:30 v. p.p. Jaunimo centre, Čikagoje.

Vasario 16 d. – LB Lemon-to apylinkės valdybos rengiamas Vasario 16-tos minėjimas PLC, Lemonte. Programoje: akademinė dailis ir pietūs. Pradžią 12 val. dieną.

Vasario 23 d. – Lietuvos Nepriklausomybės minėjimas Ne-

kalto Prasidėjimo parapijos mokyklos salėje. Rengia JAV LB Brighton Parko apylinkės v-ba. Pradžią 11 val. ryto.

Kovo 1 d. – Lietuvos Vyčių 112 kuopos lėšų telkimo renginys – „Italijos festivalis“ Svč. M. Marijos Gimimo parapijos salėje 6 val. vak.

Kovo 2 d. – Čikagos skautijos Kaziuko mugė Jaunimo centre.

– Vytauto Didžio Šaulių rinktinės rengiamas VI. Putvio minėjimas 12 val. Šaulių namuose.

Kovo 16 d. – „Saulutės“ rengiamas koncertas 3 v. p.p. Jaunimo centre. Atlieka solistės Neringa Nekrašiūtė ir Laima Lapkauskaitė.

Balandžio 6 d. – Suvalkiečių dr-jos gegužinė Šaulių namuose.

Balandžio 12-13 d. – Lietuvos Šaulių s-gos užsienio atstovų suvažiavimas Šaulių namuose.

Balandžio 13 d. Lietuvių Operos statomos Flotovo operos „Marta“ spektaklis Morton auditorijoje. 3 val. p.p.

Balandžio 16 d. – Zarasiškių klubo metinis narių susirinkimas Šaulių namuose.

Balandžio 20 d. – Pooperinis koncertas Jaunimo centro salėje 3 v. p.p.

Balandžio 27 d. – „Laiškai lietuviams“ metinė šventė Jaunimo centre.

– Vytauto Didžio Šaulių rinktinės gegužinė Šaulių namuose.

Gegužės 3 d. – „Draugo“ koncertas 6 v. v. Jaunimo centre. Programoje – choras „Exultate“ iš Clevelando, vad. muz. Ritos Klirienės.

Gegužės 11 d. – Anglijos lietuvių klubo narių susirinkimas ir Motinos dienos minėjimas Šaulių namuose.

Gegužės 14 d. – Šakielių klubo pusmetinis narių susirinkimas Šaulių namuose.

Gegužės 16 d. – „Saulutės“ rengiamas koncertas 7:30 v.v. PLC Lemonte. Dainuoja solistės Neringa Nekrašiūtė ir Laima Lapkauskaitė.

Gegužės 18 d. – JAV LB Brighton Parko apylinkės v-bos rengiami pietūs Nekalto Prasidėjimo parapijos salėje (nuo 9 - 1 val. p.p.).

Gegužės 23 d. – Suvalkiečių dr-jos pusmetinis narių susirinkimas Šaulių namuose.

Birželio 21 d. – Vytauto Didžio Šaulių rinktinės Joninių vakaras Šaulių namuose.

Birželio 29 d. – Anglijos Lietuvių klubo gegužinė Šaulių namuose.

Liepos 6 d. – Vytauto Didžio šaulių rinktinės gegužinė (žurnalui „Trimitui“) Šaulių namuose.

Rugsėjo 14 d. – Zarasiškių klubo gegužinė Šaulių namuose.

Spalio 4 d. – Operetų ir lietuvių kompozitorių koncertas Lietuvių Dailės muziejuje, Lemonte. Rengia „Draugas“.

Spalio 5 d. – Operetų ir lietuvių kompozitorių koncertas Jaunimo centre. Rengia „Draugas“.

– Šakielių klubo „Oktoberfest“ Šaulių namuose.

Spalio 19 d. „Margučio II“ pokylis Jaunimo centre.

Spalio 26 d. – Anglijos lietuvių klubo metinis narių susirinkimas 12 val. Šaulių salėje. Mišios už mirusius narius 10 val. ryto.

Lapkričio 6 d. – Zarasiškių klubo pusmetinis narių susirinkimas Šaulių namuose.

Lapkričio 21 d. – Suvalkiečių draugijos metinis narių susirinkimas Šaulių namuose.

Lapkričio 26 d. – Šakielių klubo metinis narių susirinkimas Šaulių namuose.

„Spinduliukai“ laukia eilės parade, tautinių šokių šventės repetitijos metu.

TRUMPAS KLAUSIMAS, ILGAS ATSAKYMAS

Dažnai šokėjų tarpe kyla klausimas: „Kodėl turime gražiai, baletškai šokti? Juk kaimuose tikrai taip nešoko“. Šis klausimas man jau seniai suka galvą, ir tiesiog neturėjau atsakymo. Širdy žinojau, kad šokam taip, nes yra gražiau. Hmmm.

Man buvo padovanota Kazio Poškaičio knyga „Lietuvių šokio kelias į sceną“. Nutariau, kad laikas, nors ir sunku, ją perskaityti, ir atrasti atsakymą. Pirmą kartą man beskaitant šią knygą, suėmė nepaprastas smalsumas. Antrąsyk skaitant, nutariau, kad reikia rašyti pagrindines mintis. Supratau, kad atsakymas į šį klausimą nėra paprastas, o labai sudėtingas. Mano nuomone, reikia suprasti tą kelią į sceną: kodėl tas šokis iškilo scenon, suprasti skirtingas lietuviško šokio šakas, iškilimo scenon įvairias problemas ir dabartinį tautinių šokių išsaugojimą. Remdamasi šia knyga, stengsiuos pateikti atsakymą.

Liaudies menas neišvengia istorijos poveikio. XIX a. pabaigoje caro valdomoj Lietuvoj viskas, kas lietuviška draudžiama: spauda, kalba (išskyrus naminę) ir bet kokie kultūriniai reiškiniai. Sutartinės išnyko, porinis šokimas išstūmė taip pat liudies šokius ir ratelius. Tokiomis aplinkybėmis liudies ratelis ir liudies šokis turėjo pakilti į sceną. Scenoje šokis paveikia didesnį kiekį žmonių ir labiau veikia žmonių jausmus – tautiškumą, pasididžiavimą, pasigrožėjimą savąja kultūra.

Tuo metu Peterburge gyveno

apie 30,000 lietuvių. Savaimė, kai yra toks gausus būrys lietuvių, jie rinksis. 1893 m. pradedama slapti ir vieši „lietuviški vakarai“, didžiausi apylinkės įvykiai. Siuose vakaruose vis kokia meninė programa, dainos ir šokiai. Aišku, kad čia ir turėjo prasidėti sceninis šokimas. 1903 m. operetėje „Kaminorius ir Malūnininkas“, pirmą kartą šoktas „Suktinis“. 1904 m. baigiasi baudžiava, ir 1905.01.03 d. Lietuvos scenoje, tautiniais rūbais apsirengusios mergaitės šoka „Aguonėlė“. Nuo šio įvykio pradėjo plėstis lietuvių šokio scenoje.

Tautos atgimimas praplėtė liudies ratelio ir šokio sąvoką. Lietuvoje choreografinė liudies kūryba prisidėjo prie kovos išlaikyti lietuvišką žodį, raštą ir kultūrą. Pirmasis pasaulinis karas ilgam laikui prislopino meninę veiklą Lietuvoje. 1918 m. nubrėžė gaires meno gyvenimui, bet lietuvių liudies šokis ilgai laukė to pripažinimo. Tuo metu įsisteigusios meno draugijos nesistengė puoselėti tautinių šokių. Šokis liko gyvas liaudyje.

Tuo tarpu gegužinėse ir vakaronėse vis labiau ir labiau plito vakarietiški poriniai, pramoginiai šokiai, o naujenybės jaunimui labai patrauklios. Visuose yra noras pakilti virš „paprastumo“, ar primityvumo ir priartėti prie pasaulinių pažių. Grįžę kareiviai iš toliau vis atveždavo „naujų“ šokių. Vėl kartojų: liudies menas neišvengia istorinio poveikio.

Kituose Europos kraštuose augo susidomėjimas prade-

dančių nykti folkloru, ypač liudies šokiais. Kūresi įvairios liudies šokio draugijos, rengiami tarptautiniai festivaliai (kuriuose lietuvių buvo dažnai gražiai aprašyti svetimuose laikraščiuose), šventės, ir mokslininkai pradėjo domėtis choreografinė liudies kūryba. Didžiausia choreografinio liudies meno puoselėtoja buvo mokykla. Liaudies žaidimai, rateliai ir šokiai buvo įtraukti į mokyklų fizinio lavinimo programą, parodyti per įvairias mokslo metų užbaigimo šventes. Šokiui buvo rasta vieta ir gimnazijose, jų kūrybinėse varžybose, bei fizinio lavinimo mokytojų kursuose. Lietuvoje jau mokyklos sienos pasidarė per ankštos ir 1937 m. liepos 29 d. Kaune įvyko pirmoji tautinių šokių šventė!

Reikia pasakyti, kad ir tuo metu jau buvo mėgstami platiškesni „dalykėliai“, sava kūryba, kurie toli gražu ne visada rėmėsi liudies šokių bruožais. 1935 m. pradėta rūpintis šokių užrašymu ir didejo rūpestis išlaikyti lietuvišką šokį. Daugelis vadovų ir rašytojų laikraščiuose rašė šiomis temomis, ragindami nenutolti nuo tautinių motyvų. 1939 m. įsteigta Lietuvių liudies šokių draugija, savo istatuose užrašiusi šiuos tikslus: rinkti ir tvarkyti lietuvių liudies šokius, rūpintis repertuaro ir vadovų paruošimu, leisti literatūrą, ir vėliau pridėta: „kad tas pats šokis įvairių grupių nebūtų įvairiai atliekamas ir iki nepažinimo įvairiomis stilizacijomis.“

1938-1939 m. mokyklose buvo suruoštos kūno kultūros pirmenybės, kuriose kiekviena grupė galėjo pasirinkti, arba mažai matyta liudies šokį, arba meniškai stilizuoti šokį, ar ra-

„Spinduliukai“ šokių šventėje. I eil. iš kairės: Kastytis Šoliūnas, Kęstutis Barkauskas ir Viktorija Ramonytė, II eil.: Nikolas Balta, Erika Mikaitis, Erika Naujokas, Kęstutis Babarskis, Andrius Jarašius.

DRAUGAS, ketvirtadienis, 1996 m. gruodžio mėn. 5 d. 5

telį. Tai ir prasidėjo liudies meno kūrybos. Su kūrėmis, pagausėjo šokių repertuarai (kiek ilgai gali žmonės žiūrėti Suktinį, Aguonėlę ir Kepurinę?) ir šokių grupių numeriai.

Lietuvoje kūryba pradeda plėstis – o su ja žingsnių (sukiniai, šuoliai) ir piešinių įvairumai – sudėtingesni šokio brėžiniai, naujos figūros, sunkesni žingsnių deriniai. Todėl reikėjo tobulinti šokėjų paruošimą, kūno valdymą ir šokimo techniką. Atsirado priešastys naudoti suktinis taškas. (Aha! dalis atsakymo mūsų šokėjams! Todėl remiamės baletu pagrindais.)

Taip pat su nauja kūryba iškyla naujos lietuviškų šokių šakos, kurias reikia suprasti, ir pagal jas spręsti, kokie yra ansamblio užmojai. Choreografija, tai šokio ir judesio menas, visa šokio įvairovė. Liaudies choreografija (folkloras), bendras šokių, ratelių ir žaidimų pavadinimas. Yra tai, ką sukūrė žmonės, autoriai nežinomi. Kūryba perduodama iš kartos į kartą – žmonių vartojama savo malonumui. Liaudies šokis, žmogaus sukurtas kūrinys. Jame išreikšta organizuota muzika, ritmas ir judesys, bei apibrėžtas turinys, ir nustatytos figūros. Tautinis šokis anksčiau reikšė: scenai pritaikytas liudies šokis (surastas, išnagrinėtas, perstatytas) pvz. „Lenciūgelis“, o dabartinė reikšmė: visi šokiai išplėtoti ar sukurti pagal lietuviško šokio bruožus pvz., „Kalvelis“.

Tai ir va, suradau savo šokėjui atsakymus. Lietuviškas tautinis šokis yra pakilęs į sceną. Scenoje yra visai kitos taisyklės, negu kaime arba prie laužo, kur žmonės renkasi savo malonumui, šokti kaip kas nori, kol nusibosta. Kas eis į koncertą, sumokės nemažą pinigą, žiūrėti dvidešimt du posmus „tikro“ kaimo šokio (tiksliau liudies choreografijos)?

Audra Lintakienė

ATIDENGIANT GEDIMINO PAMINKLĄ

Nuo 1992 m. rugsėjo 22-oji, Vilniaus miesto tarybos potvarkiu, yra pavadinta Gedimino diena. Šiais metais ta diena ypatinga, nes Katedros aikštėje buvo iškilmingai atidengtas, New Yorke gyvenančio skulptoriaus Vytauto Kašubos sukurtas, Gedimino paminklas. Atidengimo ceremonijoje dalyvavo prez. Algirdas Brazauskas, Vil-

niaus miesto meras Alis Vidūnas, paminklo šaltos fondo pirmininkė Beatrice Kleizaite-Vasaris ir skulptoriaus žmona Aleksandra Kašubienė.

Tą dieną, 4 val.p.p., arkikatedroje bazilikoje įvyko poezijos ir muzikos vakaras. Programoje dalyvavo nemažai poetų: Judita Vaičiūnaitė, Kazys Bradūnas, Marcelijus Martinaitis, Sigitas Geda ir kiti. Muzikinėje programos dalyje skambėjo Broniaus Kutavičiaus oratorija „Paskutinės pagonių apeigos“, pirmą kartą girdima Broniaus Budriūno kantata „Tu Vilniuj pasilik, Valdove“.

„TRIMITAS“ VOKIETIJOJE

Kiel, Vokietijoje, išeinančiame dienraštyje „Kieler Nachrichten“, rugpjūčio 23 d. rašoma apie, į Šiaurinę Vokietijos dalį atvykusį iš Vilniaus, prof. A. Budrio vadovaujamą, pučiamųjų orkestrą „Trimitas“. Orkestras iš 46 muzikantų, diriguojamas Ramūno Baltūno, Ost Holsteino apylinkių miesteliuose, grodamas populiarias liudies dainų melodijas, šokių ir džiazo muziką, atliko daug koncertų. Retkarčiais su orkestru pasirodžiusios ir keturios, tautiniais rūbais pasipuošusios, šokėjos.

„Trimitui“ koncertuojant Heikendorfo miestelyje, prie jo prisijungė ir vietinis „Brassband“.

IR RUGŠTESNĖ GAIDELĖ

Apie „Dainų dainelės 96“ koncertus rašo Algirdas Meilus („Lietuvos aidas“, rugsėjo 20 d.): „...Buvo galima pasiteisinti sovietmečiu, kai buvo siekiama, kad vaikai daugiau dainuotų rusiškų dainelių, šlovinančių komunistų partiją... Tačiau šiandien niekas nieko nenurdo, repertuaras laisvas. Deja, besiklausant jaunųjų dainininkų, atrodo, kad mes nebeturime nei savo gražios kalbos, nei tėvynės... Scenoje vis dažniau skamba angliškos dainos, kurių nesupranta nei patys dainininkai, nei klausytojai. Bandoma versti anglų, italų, vokiečių, prancūzų ir kitų tautų dainas į lietuvių kalbą. Bet dažnai iš tų dainų išeina kratynys, nes vertėjas ne profesionaliai vertėjas.“

Kam to reikia? Jei anksčiau buvome spaudžiami dainuoti apie Leniną, komunizmą, kodėl dabar nedainuojame apie narsius Lietuvos sūnus, kurie krito didvyrių mirtimi dėl tėvynės laisvės?”

Manau, kad prie to, kas Meilau pasakytą, komentaras nereikalingas.

TRANSPAK - naujose patalpose, naujas adresas ir telefonas.

4545 West 63rd Street •
Chicago, IL 60629
Tel.: 773-838-1050

Dar nevēlu užsakyti maisto siuntinius Kalėdoms per Transpak, jei užsakysite iki gruodžio 14 d.

Pinigų pervedimas į Lietuvą su 20% nuolaida. Ši Kalėdinė nuolaida galioja iki gruodžio 18 d.

Daugelis patenkinų klientų pakartotinai kasmet siūnia Transpak paruoštas aukštos kokybės siuntas, ypatingai švenčių proga.

Naujų patalpų atidarymo proga prailgintos darbo valandos iki 7 val. vakaro nuo kito pirmadienio, gruodžio 9 d.

Mūsų atstovybė Lietuvoje:
Vilnius: 26-28-27, 26-24-27

